

Ν. Αυγερός - Νοημοσύνη & Πίστη.
Ι.Ν Αγίου Ελευθερίου Αμαρουσίου, 16/02/2019

Από την πλευρά μου ήθελα να σας καλωσορίσω μέσω σε αυτόν τον ιερό ναό. Θα ήθελα να αρχίσω με την ονομασία του, Άγιος Ελευθέριος. Θα ήθελα μερικοί να ξεχωρίσουν το άγιο και το ελεύθερο, νομίζω ότι ο Άγιος Ελευθέριος δίνει το στίγμα του, συνδυάζει και τα δύο μαζί. Στο εξωτερικό μερικές φορές λόγω ουδετερότητες προσπαθούν μερικοί να βγάλουν το Άγιο ακόμα και από τα σχολεία. Άρα το γεγονός ότι είμαστε εδώ, δεν θα σας πω ότι με ξαφνιάζει, με χαροποιεί, ιδιαίτερα αυτή την περίοδο. Δεν μας έχουν ακόμα απαγορεύσει συναντήσεις στην εκκλησία, δεν έχουμε ανάγκη ακόμα από κρυφό σχολειό, άρα ας το αξιοποιήσουμε. Για μερικούς από εσάς στην αρχή θα είναι δύσκολα αυτά που θα πω, αλλά μην ανησυχείτε θα είναι το ίδιο στο τέλος. Αυτό που έχει σημασία είναι η προσπάθεια, θα προσπαθήσω να είμαι κατανοητός, θα προσπαθήσετε να με κατανοήσετε ή να δείξετε κατανόηση, αν δεν έγινα κατανοητός. Για την νοημοσύνη και την πίστη, υπάρχει ένα κοινωνικό νοητικό σχήμα που θεωρεί ότι υπάρχουν οι πιστοί και οι έξυπνοι. Άρα είναι πολλοί που πιστεύουν ότι αυτοί που είναι πολύ έξυπνοι δεν μπορούν να πιστεύουν και είναι λογικό εφόσον ήδη πιστεύουν ότι οι έξυπνοι μπορεί να πιστεύουν, άρα δεν μπορεί οι πολλοί να είναι έξυπνοι, πάντως δεν μπορεί να είναι πολύ έξυπνοι, άρα πώς να μην το πιστεύουν. Είμαστε εντάξει είστε ακόμα μαζί μου; Αλλιώς έχω τον παπά που είναι μαζί μου από την αρχή. Από την άλλη πλευρά έχουμε αυτούς που θεωρούν ότι είναι απίστευτο να πιστεύεις και δεν ξέρουν ότι το απίστευτο έχει μια ιδιότητα, είναι ότι ακόμα κι όταν γίνεται παραμένει απίστευτο. Μερικές φορές λέμε δεν υπάρχει, ενώ το βλέπουμε μπροστά μας. Άρα ουσιαστικά θα σας μιλήσω για το απίστευτο, για αυτό που δεν υπάρχει, γιατί είναι ο μόνος τρόπος να σας μιλήσω για τη νοημοσύνη και την πίστη. Θέλω να σας δώσω ένα ιστορικό παράδειγμα που έγινε μετά το 1947. Όταν βρήκαμε τα χειρόγραφα της νεκρής θάλασσας, ήταν μερικοί που πίστευαν αλλά δεν πίστευαν αρκετά. Άρα έλεγαν άμα τα χειρόγραφα δεν λένε αυτό που λέγαμε, μήπως έχουμε ένα πρόβλημα. Θα αναλύσουμε μερικές έννοιες. Πονηριά δεν σημαίνει εξυπνάδα, αλλά επειδή είμαστε στην Ελλάδα ξέρω ότι δυσκολεύεστε για αυτό είναι πολλοί που θαυμάζουν τους πονηρούς, εκτός βέβαια αν έχουν πέσει στην παγίδα τους. Άρα θαυμάζουν και για τους άλλους. Δηλαδή αυτός άμα κατάφερε να κοροϊδέψει όλους αυτούς λένε θα είναι έξυπνος δεν μπορεί και δεν υπολογίζουν ότι μπορεί να είναι όλοι οι άλλοι ηλίθιοι. Είναι αυτό που ονομάζω το χιούμορ που δεν μεταφέρεται, μερικές φορές γελάτε με μια κατάσταση αλλά όχι αν σας αφορά. Ενώ οι Άγγλοι, επειδή έχουμε και επισκέπτες από το Λονδίνο, γελούν με τον εαυτό τους πριν τους κοροϊδέψει κάποιος. Μετά όταν βλέπετε κάποιον να κοροϊδεύει τον εαυτό του, λέτε τώρα τι να τον κοροϊδέσω αφού το έκανε ήδη. Για το θέμα της πίστης από την άλλη πλευρά είναι πολλοί από σας που μπερδεύουν την πίστη με την θρησκεία. Βλέπω μαζευτήκατε, είναι απλό, υπάρχουν πολλές θρησκείες και υπάρχει μια πίστη. Άρα στην πραγματικότητα είναι μερικοί που επειδή είναι θρήσκοι νομίζουν ότι πιστεύουν. Στην πραγματικότητα πιστεύουν ότι πιστεύουν, γιατί δεν ξέρουν τι είναι ακριβώς πίστη. Θεωρούν ας πούμε, όταν έρχονται να σας δούνε την Κυριακή, όχι πολύ νωρίς, απλώς πριν το αντίδωρο, είναι μερικοί που έχουν ειδικότητα να έρχονται στο Πάτερ Ημών, είναι σημαντικό. Είναι η μόνη προσευχή που μας έχει μάθει ο Χριστός. Άρα είναι καλό να είσαι λίγο πριν το Πάτερ Ημών και όχι λίγο μετά, αλλά τέλος πάντων διαρκεί περισσότερο. Υπάρχουν λοιπόν οι ίδιοι που έρχονται στην εκκλησία την Κυριακή, αλλά φαίνεται ότι η πίστη τους σταματάει Κυριακή μεσημέρι. Ή για να το πούμε χωροταξικά, σταματάει αφού βγήκαν από αυτήν την πόλη. Υπάρχουν άνθρωποι που βρίζουν ακόμα και στα σκαλοπάτια, αμέσως μετά. Τώρα είναι μερικοί από σας που έχουν παρκάρει με διαφορετικούς τρόπους, θα έχει πολύ πλάκα να σκεφτείτε τον εαυτό σας άμα κάποιος σας έχει στριμώξει, μόλις θα βγείτε από τη διάλεξη. Τώρα δεν μετράει αν νευριάσετε, γιατί η διάλεξη δεν είναι λειτουργία άρα δεν μετράει. Θα μπορείτε να εκνευριστείτε ελεύθερα και

κοινωνικά, όχι σαν φροντιστήριο, απλώς κοινωνικά. Αν δεν διαχωρίσουμε αυτές τις έννοιες, δυσκολευόμαστε. Υπάρχει μια τάση επίσης όσον αφορά την εκκλησία να σχεδόν ταυτίζει δύο έννοιες οι οποίες είναι ριζικά διαφορετικές κι όχι ριζοσπαστικά και αφορούν τους ήρωες και τους μάρτυρες. Η κοινωνία θεωρεί ότι όλοι οι ήρωες είναι του ίδιου επιπέδου ειδικά στις 25 Μαρτίου, ενώ μπορώ να σας πω ότι άμα βγάζαμε πέντε ήρωες από την 25η Μαρτίου δεν θα υπήρχε η 25η Μαρτίου. Τώρα δεν το εννοώ για την 25η Μαρτίου, γιατί όλοι ξέρετε ότι είναι συμβατικό, αλλά το εννοώ κυριολεκτικά. Υπάρχει επίσης μια διαφοροποίηση με ποια έννοια, αυτός που θυσιάζεται και αυτός που μαρτυρεί. Άρα να επιλέξουμε λίγο πιο φιλοσοφικά κι όχι μόνο θρησκευτικά, γιατί αλλιώς θα μιλούσαμε για τους άλλους εδώ. Για μένα η διαφορά είναι ότι αυτός που θυσιάζεται, πρέπει να θυσιάζεται για να κάνει μια αλλαγή στους άλλους. Αλλιώς η θυσία του είναι άχρηστη για τους άλλους, ενώ θεωρεί ότι είναι σημαντική. Ας πούμε τώρα πρόσφατα, για να μη μιλήσουμε για πράγματα που σας προβληματίζουν, θα πω μόνο τη λέξη Κωνσταντίνος. Ο Κωνσταντίνος προς το παρόν είναι ένας αθώος που θυσιάστηκε και θα ανήκει σε μας ως λαός να είναι ένας ήρωας. Γιατί το δεύτερο σκέλος δεν μπορεί να γίνει από τον ίδιο. Είναι δύσκολο να φανταστούμε όταν πιστεύουμε, όλα μπορούν να αλλάξουν. Εμείς έχουμε μια ειδική σχέση με τη θεότητα, μιλάω τώρα για τους Έλληνες. Οι Έλληνες όταν θέλουν κάτι μιλάνε με την Παναγία. Οι Έλληνες φοβούνται λίγο τον Χριστό γιατί έχει ένα ελάττωμα, είναι Δίκαιος. Άρα αν έχετε κάνει μια μαλαγανιά λέτε η Παναγία εντάξει, αυτή ξέρει ότι δεν είμαι τέλειος, έτσι δεν είναι; Ενώ για τον Άλλον, δεν μιλάω για πιο ψηλά ούτε καν πηγαίνουμε σ' αυτό το επίπεδο, να ξέρετε ότι οι μόνες φορές που πηγαίνουμε στον Θεό είναι όταν δεν σώζεται η κατάσταση, τότε λέμε μπορεί και να κάνει κάτι. Όταν σώζεται η κατάσταση και μπορούμε να κάνουμε μια μικρή υπέρβαση και να ξαναγίνουμε πιστοί περνάμε πρώτα από την Παναγία. Σκεφτείτε πόσες φορές λέτε αχ Παναγία μου, πόσες φορές λέτε αχ Χριστέ μου και πόσες φορές αχ Θεέ μου. Το τελευταίο δεν το κάνετε και πολύ γιατί κάθε φορά αναρωτιέστε μήπως το παρακάνατε. Αφού το ξέρετε. Τι προσπαθώ να πω, προσπαθώ να πω ότι υπάρχει μια ανθρώπινη προσέγγιση στο θεϊκό. Και αυτό είναι μια διαφορά μεταξύ της κατανόησης και της επινόησης. Η νοημοσύνη μπορεί να κάνει το ανάλογο της επινόησης, αλλά πρέπει να δείχνει κατανόηση και η πίστη πρέπει να κατανοεί κάτι που δεν έχει επινοήσει. Ας είμαι λίγο πιο συγκεκριμένος, άμα κοιτάξετε ορθολογικά μερικά πράγματα από τα σύγχρονα δεδομένα παραδείγματος χάριν οι πιο μεγάλοι σαν εμένα, έζησαν μία εποχή που στο σχολείο δεν υπήρχε bullying, επειδή δεν υπήρχε η λέξη bullying. Μετά εμφανίστηκε η λέξη bullying, άρα είπαμε τώρα έχει bullying. Μάλιστα για να καταλάβετε πόσο φυσιολογική είναι αυτή η έννοια η λέξη δεν είναι ελληνική. Άρα το bullying θα υπάρχει μόνο στα ξένα. Άρα είναι ξενόφερτη λέξη. Πριν εμείς το λέγαμε χτυπήματα. Άρα έχει ενδιαφέρον γιατί πολλοί που έζησαν με τα χτυπήματα, τώρα είναι πολύ πιο ανθεκτικοί. Ενώ αυτοί που ζουν με το bullying, έχουν προβλήματα. Μάλλον δεν θυμούνται ότι είναι χτυπήματα. Άμα θέλατε να μεταφράσετε το bullying στα ελληνικά θα δυσκολευόσασταν. Όπως δυσκολεύεστε να μεταφράσετε το φιλότιμο στα ξένα. Προσπαθώ να σας πω με αυτές τις έννοιες ότι αν ξανακοιτάζεται τη ζωή του Χριστού ειδικά την μικρή σε ηλικία ζωή, θα ήταν πολύ δύσκολο να πείτε ότι ο Χριστός είναι ηλίθιος. Συμφωνούμε όλοι. Έχει ενδιαφέρον γιατί ποτέ δεν λέμε ότι είναι έξυπνος. Ενώ κάτι πρέπει να είναι αφού δεν είναι ηλίθιος. Ας πούμε ότι είναι κανονικός. Εσείς φαντάζεστε ότι υπάρχει κανονικό παιδί που δώδεκα χρονών, μπαίνει σε συναγωγή και εξηγεί στους ραββίνους τι διδάσκουν. Εγώ θέλω πολύ να το δω αυτό με τους παπάδες, να έρθει ένα παιδάκι να είναι δώδεκα χρονών και να σας εξηγεί τι κάνετε. Δεν ξέρω πόση ώρα θα μείνει μέσα στην εκκλησία. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσει πολύ σοβαρά επιχειρήματα. Και να φαίνεται αμέσως ότι κατέχει το αντικείμενο. Αλλιώς θα έχουμε την εντύπωση ότι είναι κάπως αφαιρετικό. Προσπαθώ να σας πω το εξής. Άμα κοιτάξετε με τα νέα δεδομένα μερικά θέματα, καταλαβαίνετε αμέσως ότι δεν είναι τόσο εύκολο να χαρακτηρίσουμε αυτές τις έννοιες. Θα δείτε ότι δεν έχουμε το κατάλληλο λεξιλόγιο. Αν

σήμερα μιλάμε για τη νοημοσύνη και την πίστη, οφείλεται στο γεγονός ότι νομίζουμε συχνά ότι υπάρχει μια αντιπαράθεση. Στην πραγματικότητα λειτουργούν συμπληρωματικά. Υπάρχει όμως μία διαφορά στην προσέγγιση. Αν κάποιος είναι νοήμων και δεν κάνει καμία προσπάθεια για να μιλήσει σε κάποιον που δεν είναι, θα είναι ακατανόητος και μπορεί μάλιστα να μην τον εκτιμά. Στην πίστη εκτιμούμε και τους ανθρώπους που δεν καταλαβαίνουν. Δεν υπάρχει κανένας διαχωρισμός. Έχει τεράστια σημασία σαν διαφοροποίηση κι έχει σχέση βέβαια και με τη διδασκαλία. Οι καθηγητές διδάσκουν το μάθημά τους, ανεξαρτήτως από την κατανόηση των φοιτητών. Τώρα αν υπάρχουν καθηγητές εδώ μην νευεριάζεται, είναι απλώς τρόπος του λέγειν. Αλλά ξέρετε ο Σωκράτης και ο Χριστός, κανένας δεν τους έχει χαρακτηρίσει ως καθηγητές. Έχει ενδιαφέρον άμα το σκεφτείτε. Με τόσους καθηγητές που θέλουν επιτέλους να αποκτήσουν μία έδρα, σχετίζονται με άλλες έννοιες. Η διδασκαλία λειτουργεί με έναν τρόπο διαφορετικό και συνδυάζει βέβαια και τη νοημοσύνη και την πίστη. Απλώς δεν απορρίπτει κανέναν. Είναι πολύ δύσκολο να μην απορρίψουμε κανέναν. Έχουμε την τάση να απορρίπτουμε. Είναι πολύ δύσκολο να μην μπερδευτούμε με την έννοια της κρίσης και της απόρριψης. Πολύ συχνά μας εξηγούν ότι δεν πρέπει να κρίνουμε. Να ξέρετε ότι είναι αστείο, διότι κρίνουμε πάντα, συνεχώς. Το πρόβλημα δεν είναι να κρίνουμε, το πρόβλημα είναι αν απορρίπτουμε. Όποιος έχει κρίση, δεν έχει ποτέ κρίσεις. Όποιος δεν έχει κρίση, έχει πολλές. Του εξηγούν ότι έχει κρίση άλλои, αλλά δεν είναι αυτή. Άρα, ο συνδυασμός των δύο, μπορούμε να πιστέψουμε σε κάποιον που μισεί τα βιβλία; Μπορούμε να πιστέψουμε σε κάποιον που υπερηφανεύεται ότι δεν διαβάει τα βιβλία; Μπορούμε να πιστέψουμε σε κάποιον που καίει τα βιβλία; Να το σκεφτείτε γιατί μερικές φορές μπερδεύομαστε. Στην πραγματικότητα μπορούμε να παρακολουθήσουμε και να ακολουθήσουμε τέτοιου τύπου ανθρώπου ή μερικές φορές καταναγκαστικά. Αλλά δεν είναι θέμα πίστης, είναι υποχρέωση. Βλέπετε τη διαφορά μεταξύ χρέους και καθήκοντος. Έχουμε όλοι χρέος, δεν το λέω επειδή είμαστε στην Ελλάδα, αλλά πόσο λίγο καθήκον έχουμε. Έχουμε όλοι δικαιώματα αλλά δεν έχουμε υποχρεώσεις, ενώ τα δικαιώματα αρχίζουν με τις υποχρεώσεις. Αυτό σημαίνει ότι καταλαβαίνουμε τα πράγματα με έναν ασυμμετρικό τρόπο. Θεωρούμε ότι τα πράγματα είναι πολύ καλά όταν πηγαίνουν προς εμάς κι είναι πολύ κακά όταν πηγαίνουν προς τους άλλους. Γιατί λέμε, εγώ τι έκανα; Μερικές φορές να ξέρετε η απάντηση η πιο απλή και η πιο σοβαρή, είναι απλώς ότι δεν κάνατε τίποτα. Τώρα θα μου πείτε είναι άδικο, κάποιος που δεν κάνει τίποτα, γιατί να μετράει αρνητικά; Η απραξία. Αν πιστεύουμε σε κάποιον που παράγει ένα έργο, όπως είναι ο Χριστός, όλη η ζωή Του είναι ένα έργο. Όλη η ζωή Του είναι πράξεις. Πώς μπορούμε να πιστεύουμε σε Αυτόν, χωρίς να παράγουμε έργο; Μερικοί από σας πιστεύουν ότι επειδή έρχονται στην εκκλησία είναι εντάξει, ειδικά αυτοί που έρχονται μια φορά την εβδομάδα θεωρούν ότι εγώ το έχω, φτάνει. Κι όταν τους βλέπετε τις άλλες μέρες αναρωτιέστε αν θεωρούν ότι η Κυριακή είναι η πρώτη μέρα της εβδομάδας ή η τελευταία. Ξέρετε, υπάρχει μια τεράστια διαφορά. Αν θεωρείτε ότι είναι η τελευταία, τότε θεωρείτε ότι είναι η μέρα της ξεκούρασης, αν θεωρείτε ότι είναι η πρώτη, τότε είναι η μέρα της διανόησης. Είναι η πρώτη μέρα που σκέφτεται κάποιος τι θα κάνει τις επόμενες μέρες. Δεν είναι απολογισμός, είναι σχεδιασμός. Πόσοι από εμάς σχεδιάζουν την Κυριακή, τι θα κάνουν τις επόμενες μέρες; Τώρα είμαστε στο τσακ, είμαστε Σάββατο, καλό timing. Άρα να ξέρετε την επόμενη ημέρα θα αρχίσει νέα εβδομάδα. Άρα εσείς ξεκουράζεστε σήμερα ή προβλέπετε να ξεκουραστείτε αύριο; Πάτερ, χαμογελάς κιόλας, έχεις και ανθρώπινα στοιχεία, χαίρομαι. Λέω απλώς ότι, ξέρετε δυσκολευόμαστε να κατανοήσουμε τι λένε οι εικόνες. Εδώ είμαστε σ' ένα χώρο που είναι γεμάτος εικόνες. Είμαστε σ' ένα χώρο που αν είχαν νικήσει οι εικονοκλάστες, δεν θα είχαμε εικόνες. Είναι η μεγαλύτερη νίκη της πίστης μας όχι της θρησκείας μας, προσέξτε, γιατί και οι εικονοκλάστες πίστευαν ότι ήταν θρησκεία. Είχαμε Αυτοκράτορα, όχι μόνο έναν, εικονοκλάστη, είχαμε και Πατριάρχη εικονοκλάστη και πίστευαν ότι είναι σωστό. Θέλω να φανταστείτε ότι ξαφνικά εδώ στην εκκλησία εξαφανίζονται όλες οι εικόνες, δεν θα σας

ενοχλούσε; Να ξέρετε ότι για όσους δεν υπάρχει ενόχληση είναι απλώς θρήσκοι, άμα θέλετε να το ζήσετε βιωματικά πρέπει να πάτε στα κατεχόμενα και στα μικρά και στα μεγάλα, για να αντιληφθείτε ότι όταν έχουν ξηλώσει όλες τις εικόνες, όταν έχουν τρυπήσει όλα τα μάτια των Αγίων, σας ενοχλεί. Εγώ αυτό που βλέπω με τους μαθητές μου είναι ότι όταν επιστρέφουμε στην εκκλησία που δεν έχει προβλήματα την βρίσκουν πιο όμορφη μετά τα κατεχόμενα, ενώ όταν δεν έχουν πάει κατεχόμενα την βρίσκουν κανονική, θεωρούν ότι αυτό είναι η βάση, δεν θεωρούν ότι είναι επίτευγμα. Επειδή είμαι αρκετά μεγάλος, έχω ζήσει αρκετές εκκλησίες που δεν έχουν αγιογραφηθεί εντελώς, εξαρτάται από τους ανθρώπους που θα δώσουν. Άρα κάνουν το πάνω, κάνουν το πίσω, κατεβαίνει σιγά σιγά, μέχρι να γίνει, είναι σαν το μετρό της Θεσσαλονίκης, το λέω γι' αυτούς που πιστεύουν ότι οι μουσαμάδες δεν είναι μετρό, εντάξει, γιατί έχουμε και μερικούς που πιστεύουν σε αυτό. Λέω απλώς ότι, πώς καταλαβαίνουμε ότι οι αγιογράφοι είναι της νόησης κι όχι μόνο της πίστης; Ας πούμε ότι είμαστε όλοι πιστοί εδώ, ζωγραφίζετε όλοι; Είστε όλοι αγιογράφοι; Νομίζω ότι ξέρετε ότι χρειάζεται ένα επίπεδο, μια επινόηση, μετά εμείς κατανοούμε τους κώδικες, δηλαδή βλέπουμε ότι αυτό που έχει ζωγραφιστεί με αυτόν τον τρόπο. Πού έχουμε την οφθαλμίατρο; Βλέπω ότι έχει κρυφτεί πίσω. Πήγαμε πρόσφατα σε οφθαλμίατρο με τη μαθήτριά μου, εντελώς τυχαία είχε την Αγία Παρασκευή, εγώ δεν έχω πάει στο δικό σας μιλάω έτσι ουδέτερα, το να βάζεις τη Αγία Παρασκευή στον οφθαλμίατρο, είναι σαν να βάζεις βελάκι πήγαινε στην εκκλησία. Ενώ στην πραγματικότητα είναι η εκκλησία που λέει πήγαινε και στον οφθαλμίατρο, γιατί έχουμε φωτίσει τους ανθρώπους για να βοηθούν τους ανθρώπους, δεν τους έχουμε φωτίσει για να βλέπουν που είναι οι σκιές, οι σκιές τρόπος του λέγειν. Λέω λοιπόν ότι η δική μας η σχέση με τους Άγιους είναι αρκετά παράξενη. Οι Άγιοι είναι πιο προσβάσιμοι από την Παναγία. Συνήθως έχετε και τον Άγιο σας, απλώς να ξέρετε ότι όσοι από εσάς έχουν μόνο εικόνες του Αγίου τους στο σπίτι τους, πιστεύουν στον Άγιο τους, αλλά όχι στον Χριστό. Άρα έχουν ένα μικρό ελάττωμα γιατί ο Άγιος τους πιστεύει στον Χριστό. Άρα φαίνεται ότι δεν πήγε το μήνυμα πιο πέρα. Έχετε όλους αυτούς τους Άγιους που αγαπάνε το ίδιο πρόσωπο κι εμείς αγαπούμε τους Άγιους επειδή έχουν το ίδιο όνομα με εμάς. Πάλι καλά που δεν βάλαμε τον Άγιο Χρίστο ή μάλλον τον Άγιο Χριστό, βλέπετε αν νομίζετε ότι είναι τυχαίο ότι γι' αυτόν δεν βάλαμε Άγιο είναι για να μην μπερδευόμαστε. Φανταστείτε έναν Άγιο με τέτοιες εικόνες να λέει το όνομά μου είναι. Ποιοι είναι οι κώδικες, στις βυζαντινές εικόνες υπάρχουν κώδικες οι οποίοι καταγράφονται διαχρονικά και επιτρέπουν στους πιστούς να καταλαβαίνουν καλύτερα τι σημαίνουν. Ένας κώδικας που είναι σημαντικός είναι πως βλέπουμε τον Απόστολο Παύλο και τον Απόστολο Πέτρο. Τώρα προσπαθείτε να τα βλέπετε, σας βλέπω και στα μάτια σας ότι ψάχνετε τις εικόνες. Ο παπάς κοιτάζει τα δικά του, ξέρει που είναι τα σκονάκια, οι άλλοι τώρα ψάχνουν, λένε έχει κανέναν εδώ να βλέπουμε πώς είναι αυτό που θα πει τώρα. Σας υπενθυμίζω λοιπόν ότι ο ένας έχει πολλά μαλλιά και πολύ μούσι ενώ ο άλλος είναι κάπως φαλακρός, να ξέρετε ότι ο ένας σημαίνει ότι είναι αγνός κι είναι ο Πέτρος κι ο άλλος σημαίνει ότι είναι διανοούμενος κι είναι ο Παύλος. Άμα το σκεφτείτε με αυτόν τον τρόπο θα πρέπει να πείτε ποιον προτιμάει η εκκλησία; Εντελώς τυχαία και τους δύο. Το πιο απίστευτο, θυμάστε τι σκεφτήκατε για την πίστη, έχουμε επιλέξει αυτούς τους δύο Άγιους οι οποίοι και οι δύο έχουν προδώσει τον Χριστό. Δεν είναι ακριβώς έτσι. Θέλω να κάνω μια διευκρίνηση, γιατί αυτή την περίοδο ακούμε πολύ συχνά παπά τη λέξη προδότης, αλλά είναι μερικοί που δεν έχουν καταλάβει ότι δεν λειτουργεί έτσι. Άρα εξηγώ. Κάποιος που είναι προδότης σημαίνει ότι ήταν μαζί σου και δεν είναι πια μαζί σου, αυτό είναι προδότης. Κάποιος που ήταν πάντα εναντίον σου δεν είναι προδότης, είναι εχθρός, δεν είναι ακριβώς το ίδιο. Εδώ στην Ελλάδα έχουμε μπερδέψει τους προδότες με τους εχθρούς. Πολλοί από εσάς πιστεύουν ότι έχουμε πάρα πολλούς προδότες, είναι λάθος. Για να έχετε πάρα πολλούς προδότες πρέπει να έχετε πάρα πολλούς μαζί σας, έχουμε ελάχιστους μαζί μας και έχουμε πολλούς εναντίον μας. Νομίζω ότι το πιάσατε, έτσι δεν είναι, ωραία. Λέω απλώς θα τον λέγατε τον Απόστολο Παύλο ότι έχει προδώσει τον

Χριστό; Σίγουρα για τον Πέτρο θα λέγατε ναι, αλλά αυτό που έχει σημασία είναι πώς τελειώνει η υπόθεση. Πρώτα από όλα το λέει από πριν, προσέξτε πως πάει, άρα του δίνει τη νόηση, του το λέει από πριν, δεν το πιστεύει ο πιστός και το κάνει τρεις φορές και μετά αντιλαμβάνεται ότι είχε δίκιο ο άλλος. Αυτό που κρατάει η εκκλησία, και εγώ βέβαια είναι ότι ο Πέτρος θα σταυρωθεί ανάποδα, γιατί ζήτησε να μη σταυρωθεί σαν τον Δάσκαλό του για να μην υπάρχει καμία σύγκληση, είναι τεράστιο θέμα γιατί πολλοί συγκρίνονται και δεν ξέρουν τι είναι το ασύγκριτο. Από την άλλη πλευρά αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι ο Απόστολος Παύλος, μερικές φορές τον λέμε ότι είναι ο δωδέκατος, οι πιο θεολόγοι ξέρουν ότι δεν μπορεί να είναι ο δωδέκατος, στην πραγματικότητα ούτε καν ο δέκατος τρίτος και είναι τελικά ο δέκατος τέταρτος. Σας υπενθυμίζω ότι σε κάποια φάση ένας έφυγε από την δωδεκάδα, το θυμάστε αυτό, άρα έπρεπε να τον αντικαταστήσουν με κάποιον άλλον, αναπληρωματικός αν το θέλετε να είναι πιο εύκολο και μετά εφόσον τον αντικαταστήσαμε ήμασταν ήδη στους δεκατρείς, κατά συνέπεια μπορεί να είναι μόνο ο δέκατος τέταρτος. Θα τα ξανά πείτε με τον παπά, γιατί βλέπω ότι χρειάζεται μια υπενθύμιση. Λέω απλώς ότι μπορούμε να πούμε ότι τον πρόδωσε; Βεβαίως κι όχι, αφού ήταν εναντίον του εξαρχής δεν άλλαξε κάποια γνώμη, είναι μόνο όταν θα φωτιστεί μ' ένα τρόπο ιδιαίτερο αν θυμάστε καλά, που θα αλλάξει τότε θα γίνει πιστός. Μπορούμε να πούμε ότι ο Παύλος πρόδωσε σε κάποια φάση της ζωής του τον Χριστό, ενώ ήταν διώκτης; Όχι. Έχει ενδιαφέρον όμως γιατί η εκκλησία επέλεξε δύο Άγιους, έναν προδότη που άλλαξε γνώμη κι ένα διώκτη που άλλαξε γνώμη ή να το πω κάπως διαφορετικά, άμα ξεχάσουμε όλους τους άλλους δεν πειράζει τόσο πολύ, τα θεμέλιά μας είναι αυτοί οι δύο. Άμα ξεχάσουμε έναν από αυτούς τους δύο έχουμε ένα θέμα. Και για αυτόν τον λόγο βέβαια ο Πέτρος έχει τα κλειδιά, έχετε ποτέ αναρωτηθεί γιατί είναι ο Πέτρος που έχει τα κλειδιά, είναι ένα ερώτημα και γιατί δεν είναι ο Παύλος. Θα μου πείτε αυτό είναι εύκολο, εφόσον είχε δώσει ήδη τα κλειδιά στον Πέτρο και βέβαια υπάρχει και η πέτρα, *πάνω σε εσένα θα χτίσω*. Στην πραγματικότητα έχουμε δύο έννοιες, θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχει η αγνότητα και ο Δίκαιος. Ο Πέτρος έχει την τάση να πιστεύει πάντα εκτός από τρεις φορές, ο Απόστολος Παύλος έχει την τάση να μην πιστεύει και πίστεψε μία φορά και μετά δεν ξανά άλλαξε, έως τον αποκεφαλισμό. Άρα έχει ενδιαφέρον όταν βλέπουμε αυτά τα δύο παραδείγματα, γιατί νομίζουμε ότι αν το εξηγήσαμε αυτό το πράγμα σε μικρά παιδιά θα δυσκολευόταν πάρα πολύ να καταλάβουν πώς μπορεί η χριστιανική εκκλησία να έχει πάρει αυτά τα δύο πρότυπα. Πώς να σας το πω τώρα λίγο πιο απλά. Έχουμε την τάση να θεωρούμε ότι αυτός που είναι καλός είναι αυτός που είναι πάντα καλός, αυτό είναι σωστό, αλλά πόσο πιο καλός είναι αυτός που ήταν κακός και έγινε καλός. Αυτός που είναι καλός πάντα δεν κάνει καμία υπέρβαση, αυτός που είναι κακός ή ακόμα και αυτός που πρόδωσε κάνει μία υπέρβαση. Στην πραγματικότητα οι δύο Άγιοι είναι υπερβατικοί. Δηλαδή κατάφεραν να ξεπεράσουν μερικά προβλήματα και να γίνουν κάτι άλλο. Και αυτό που αναγνωρίζουμε σε αυτούς είναι η ικανότητα να αλλάξουν, αλλά να ξέρετε ότι αυτό που αναγνωρίζουμε είναι η ικανότητα του Χρήστου να τους αλλάξει. Άμα κάποιος ήταν από την αρχή καλός και βλέπει τον Χριστό και του λέει ο Χριστός να συνεχίζεις να είσαι καλός, λες εντάξει δεν κουράστηκε και πάρα πολύ. Ενώ αν βλέπετε κάποιον που αντικειμενικά λειτουργεί εχθρικά και ξαφνικά του λέει ο Χριστός να είσαι καλός και γίνεται καλός, τεράστιο θέμα. Τώρα σίγουρα οι παπάδες σκέφτονται αρκετούς, πέρα από 300 πώς μπορούν να γίνουν καλοί, εξαρτάται από εσάς. Το λέω αυτό γιατί; Δεν υπάρχει πιστός που δεν κάνει υπέρβαση, βλέπω η κυρία ξαφνιάστηκε. Λέει το πιστός το είχα σίγουρα, άμα δεν κάνω υπέρβαση τότε τι είμαι, ακόλουθος, δεν είναι ακριβώς το ίδιο. Ξέρετε μερικές φορές σας λένε πήγαινε εσύ μπροστά εγώ θα είμαι πίσω. Όρμα εγώ μαζί σου αλλά πίσω, αρκετά πίσω. Έτσι δεν είναι παπά; Θυμήθηκες κάτι... Δεν πειράζει, ο άλλος που πάει μπροστά, πάει μπροστά. Έχει ένα καλό, δεν κοιτάζει ποτέ αν κάποιος ακολουθεί. Άρα το καλό με τους ακόλουθους είναι ότι κάπου κάπου πηγαίνουν πιο κοντά ή πιο μακριά, δεν φαίνεται αμέσως. Το θέμα είναι ότι δεν το πιστεύουν πραγματικά. Αυτό που σας έλεγα με τα

χειρόγραφο, είναι ότι αυτοί που είχαν ανησυχίες αν τα χειρόγραφα της νεκρής θάλασσας έλεγαν τα ίδια από την προφορική παράδοση, γιατί αυτό έγινε και είναι αρκετά απίστευτο άμα το σκεφτείτε, γιατί μιλάμε για αιώνες και ξαφνικά βλέπουμε ένα κείμενο στο οποίο δεν είχαμε πρόσβαση και λέει τα ίδια με αυτά που ακούτε προφορικά. Είναι απίστευτο για τη θεωρία πιθανοτήτων αν δεν πιστεύετε, αλλά αν πιστεύετε είναι φυσιολογικό. Άμα βγει ένα άλλο κείμενο τώρα, θέλω να σκεφτείτε το εξής για να μάθετε αν είστε πιστοί ή θρήσκοι, ας πούμε τώρα ότι ανακαλύπτετε ότι έχει βγει ένα νέο κείμενο, έχουμε βρει ένα νέο Ευαγγέλιο το οποίο ήταν κρυμμένο, γνήσιο δεν έχουμε κανένα παράξενο πράγμα και μας λένε τώρα θα δούμε αν λένε τα ίδια, να ξέρετε ότι μερικοί από εσάς θα πουν ωχ κι αν δεν λέει τα ίδια; Αυτοί που θα σκεφτούν αυτό το πράγμα χωρίς να το πουν βέβαια στους άλλους, δεν είναι ανάγκη να το πείτε, δεν είναι πιστοί. Αυτοί είναι θρήσκοι από σπόντα πιστοί. Λες ως εδώ όλα πήγαν καλά άρα είμαι και εγώ εκεί. Υπέρβαση, η υπέρβαση γιατί είναι σημαντική, η υπέρβαση είναι η μόνη που παράγει έργο, αν παραμένετε άπρακτοι και απλώς ακολουθείται τότε δεν είστε πιστοί. Έδινε ένα παράδειγμα πρόσφατα και έλεγα, μα εσείς δεν συμμετέχετε στον αγώνα και μου έλεγαν εμείς δεν μπορούμε είμαστε στο μοναστήρι. Λέω άμα ερχόταν ο Χριστός να σας πει, δεν συμμετέχετε στον αγώνα; Θα του λέγατε εγώ είμαι στο μοναστήρι; Το μοναστήρι είναι φτιαγμένο για να θυμάστε τι έργο παρήγε ο Χριστός. Αν δεν τον ακολουθείτε σε αυτό το έργο τι σημαίνει να θυμάσαι τον άλλον; Θα το πω λίγο πιο λαϊκά, φανταστείτε ότι είστε σε ένα μουσείο ενός ανθρώπου που είναι ακόμα ζωντανός και το έχετε στήσει το μουσείο προς τιμή του βέβαια και έρχεται αυτός και λέει, "αυτόν τον πίνακα θα τον ήθελα εδώ", λέει "όχι όχι είναι προς τιμή του". "Όχι εγώ είμαι". "Κοιτάξτε, εμείς ξέρουμε, εμείς έχουμε μουσειολογία, ξέρουμε πώς θα σας τιμήσουμε". "Α, εντάξει βάλτε το εκεί που θέλετε". Έχουμε και τους κριτικούς οι οποίοι εξηγούν ότι ο ζωγράφος, ο λογοτέχνης έκανε αυτό το πράγμα για αυτόν το λόγο. Μερικές φορές κάνουν ένα λάθος, δεν περιμένουν να έχει πεθάνει. Κι έρχεται λοιπόν ο καλλιτέχνης και λέει, "παιδιά εγώ δεν το έκανα γι' αυτό το λόγο, τι να κάνουμε". Και λέει "μάλλον δεν το συνειδητοποιήσατε". "Α, δεν το συνειδητοποίησα, το έκανα ασυνείδητα. Αλλά εσείς το γράψατε συνειδητοποιημένα". Αυτό λοιπόν είναι όταν υπάρχει μπερδεμα με αυτόν που δεν κατανοεί και νομίζει ότι επινοεί. Επινοεί ένα λάθος. Άρα μετά βλέπω ο καλλιτέχνης δείχνει κατανόηση, λέει "δεν πειράζει, συνεχίστε". Σε κάποια φάση αναρωτιόμασταν το εξής είναι, φανταστείτε τώρα ότι ο Χριστός μπαίνει αλλά όχι τώρα τώρα, όταν έχει λειτουργία. Και μπαίνει ο Χριστός και θέλω να σκεφτείτε πού θα καθίσει. Ας πούμε ότι θα καθίσει κι ας πούμε ότι μπαίνει περπατώντας, να μην κάνει κάτι παράξενο, εντάξει, ας πούμε κάτι κλασσικό. Και μπαίνει μέσα. Ξαφνικά τον βλέπουμε πάτερ, εσύ τον βλέπεις αναγκαστικά γιατί ξέρεις ότι είναι ο Χριστός. Οι άλλοι αναρωτιούνται ποιος είναι, αλλά τέλος πάντων. Όχι επειδή έχει μία φορεσιά χαρακτηριστική, αλλά τον βλέπεις αμέσως, φως. Και πρώτο ερώτημα είναι αν ο πάτερ θα συνεχίσει την ίδια λειτουργία. Είναι ένα ερώτημα. Δεύτερο ερώτημα είναι αν θα του πει "πες το Εσύ, αφού εγώ λέω αυτό που λες". Αναρωτιέστε τώρα, καλό είναι, τώρα είστε μεταξύ πίστης και νοημοσύνης. Είναι μερικοί που έχουν ένα θέμα σε επίπεδο νοητικό να το φανταστούν. Είναι μερικοί που αναρωτιούνται αν είναι αρκετά πιστοί τελικά. Απλώς θα σας πω τη δικιά μου εκδοχή, έτσι μεταξύ μας. Θα μπει μέσα και θα καθίσει ανάμεσά σας και θα πει στον πάτερ να συνεχίσει. Διότι αν ο πάτερ συνεχίζει το έργο Του, τότε θα του πει ότι πρέπει να το συνεχίσει. Και δεν υπάρχει λόγος να σε αντικαταστήσω. Αν υπάρχει λόγος να αντικαταστήσει τον πάτερ τότε ο πάτερ δεν είναι πάτερ. Είναι κάποιος που νόμιζε ότι διδάσκει κάτι. Άρα αυτό που θέλω να έχετε, αν θέλετε στο μυαλό σας, είναι ότι μερικές φορές αναρωτιόμαστε τι θα έκανε η πηγή ενώ την έχουμε δίπλα μας. Αναρωτιόμαστε ποιο είναι το πρόπον ενώ είναι μαζί μας. Αναρωτιόμαστε αν δεν κάνουμε λάθος, ενώ φαίνεται. Το θέμα της νόησης και της πίστης όταν τα βάζετε και τα δύο μαζί, δηλαδή πιστεύετε ότι κατανοείτε; Επινοείτε τι πιστεύετε; Σίγουρα μερικοί από σας αναρωτιούνται σε πιο από τα δύο είναι. Αν είστε και στα δύο είναι καλό, γιατί τότε είστε προβληματισμένοι και λέτε

μάλλον πρέπει να κάνω κάτι. Να ξέρετε ότι σ' αυτή τη διάλεξη κάνετε κάτι καλό, κάνετε όλοι υπέρβαση. Αν είστε πιστοί είναι καλό που κάνετε υπέρβαση, γιατί από την αρχή ως το τέλος αναρωτιέστε προς τα πού πηγαίνουμε ακριβώς. Αλλά το γεγονός ότι είστε ακόμα καθισμένοι δεν έχετε φύγει όλοι, να μείνω εγώ με τον παπά, και θα μου πει "ξέρεις, να έρθεις άλλη φορά Κυριακή, μετά το Πάτερ Ημών, μετά το αντίδωρο μπορεί να είναι καλύτερο το timing". Προσπαθώ να σας πω επίσης ταυτόχρονα, μην νομίζετε, ότι σας χαίρομαι που είστε εδώ ακόμα. Τώρα θα σας κάνω μια ερώτηση λίγο πιο ύπουλη, αλλά μην ανησυχείτε δεν απαντάτε. Ας πούμε ότι αύριο θα πεθάνετε. Εδώ κανονικά επειδή είστε τουλάχιστον θρήσκοι θα έπρεπε να χτυπήσετε κάποιο ξύλο, εμένα μ' αρέσει πάρα πολύ όταν λένε ότι είναι και χτυπάνε κάποιο ξύλο, "κοίτα, χτύπα και το ξύλο και όλα τα άλλα τα βλέπουμε". Ευτυχώς στη εκκλησία μας έχουν βάλει ξύλο παντού, άρα είναι για ώρα ανάγκης. Ας πούμε λοιπόν ότι είμαστε σ' αυτό το σενάριο, το ερώτημα είναι αν θα καθόσασταν εδώ και ήταν η τελευταία σας μέρα. Εγώ προσπαθώ να σας πω ότι αν ήταν η τελευταία μου μέρα θα ήμουν εδώ, λόγο του ξύλου φαντάζομαι. Ξέρετε κάτι αυτές οι δύο λέξεις η νοημοσύνη και η πίστη συνδέονται με μια τρίτη. Θα μου πείτε, ποια μπορεί να είναι; Ενώ είναι απλό γιατί άμα βάλετε τη νοημοσύνη και την πίστη μόνο ένας εκπροσωπεί και τις δύο μαζί και είναι ο Χριστός. Άρα η λέξη που συνδυάζει τα δύο πράγματα είναι η αγάπη. Η αγάπη δεν περιθωριοποιεί, κρίνει αλλά δεν διώχνει. Η αγάπη κατανοεί. Η αγάπη επινοεί. Για τις γυναίκες, τις μαμάδες πόσες φορές βοηθάτε το παιδί χωρίς να το ζητήσει κι είναι από αγάπη. Αλλά αν δεν είχατε την ελάχιστη γνώση και νόηση θα καταλαβαίνατε ότι διψάει; Γιατί να του δώσετε να πει; Γι' αυτό βλέπετε όταν δυσκολεύεστε ζητάτε κάποια συμβουλή σε γιατρό, γιατί από αγάπη καταλαβαίνεται ότι δεν έχετε αρκετές γνώσεις και λέτε δεν θα το αφήσω να πεθάνει επειδή εγώ δεν ξέρω. Η αγάπη δεν έχει όρια. Θα μου πείτε μήπως είναι ενοχλητικό; Αυτές που αντιπροσωπεύουν πιο πολύ την αγάπη είναι οι γιαγιάδες. Οι γιαγιάδες είναι τρομερές. Εκνευρίζουν και τους γονείς. Είναι... Να συνεχίσω με τις γιαγιάδες ή φοβάστε; Να συνεχίσω. Βλέπω αυτές που χαμογελούν έτσι... Λένε για μας μιλάει τώρα. Οι γιαγιάδες είναι εκ φύσης υπερβατικές, διότι έχουν ξεπεράσει το στάδιο της μάνας. Θα σας πω κάτι που μπορεί να σας ξαφνιάζει, αλλά οι γιαγιάδες είναι πιο κοντά στην Παναγία. Στη πραγματικότητα η συμπεριφορά της Παναγίας, μοιάζει πιο πολύ με συμπεριφορά γιαγιάς παρά μητέρας. Το χετε σκεφτεί ποτέ αυτό; Για αυτό περνάτε από την Παναγία. Σου λέει, αυτή ξέρει, κάτι καλό θα πει στο Άλλον δε γίνεται. Το ξέρετε κι εσείς όταν τα πράγματα είναι χάλια, καλό είναι να περάσετε από την γιαγιά, μετά η γιαγιά θα επικοινωνήσει με τον παππού, που την αντέχει εδώ και κάμποσα χρόνια για να μη πω δεκαετίες και σου λέει, "πες μου τι θες; Θα κάνω αυτό που θες". Το καλό είναι ότι και ο παππούς, έχει κι αυτός έχει ένα καλό, είναι ότι ξέρει ότι δεν είναι ανάγκη να μουρμουρίσει αφού στο τέλος θα κάνει αυτό που θέλει η γιαγιά. Ενώ οι άντρες δεν το ξέρουν γι' αυτό καθυστερούν τις γυναίκες τους, ενώ λένε δεν γίνεται τώρα άστο καλύτερα κι εκείνη περιμένει περιμένει... Το άλλο βέβαια που είναι καλό είναι ότι οι γιαγιάδες δεν κάνουν πια κρεβατομουρμούρα, κάνουν μόνο μουρμούρα. Άρα πάνε πιο γρήγορα στην εξέλιξη. Σου λέει θα την έχω 24 ώρες, ενώ πόση κρεβατομουρμούρα μπορείς να έχεις σε μια μέρα; Μερικές ώρες. Σας το λέω αυτό, γιατί αν θέλετε να δείτε αν είστε άδικοι με τα παιδιά σας, να κοιτάζετε το βλέμμα της γιαγιάς. Είναι τρομερό. Η γιαγιά είναι πάντοτε με τους αθώους. Ενώ είναι εκνευριστικό, γιατί λες, "αφού πάλι το έσπασε", "δεν πειράζει", "αφού ήταν αυτό που μου έκανες δώρο", "θα σου κάνω άλλο δώρο". Είναι εκνευριστικό σε συνεχόμενη ροή. Απλώς να ξέρετε ότι δεν είναι τυχαίο που οι γιαγιάδες φέρνουν τα εγγόνια στην εκκλησία, γιατί τα φέρνουν πιο κοντά στην πηγή. Οι γονείς δεν προλαβαίνουν, οι γονείς είναι σοβαροί, έχουν δουλειά, έχουν επαγγέλματα που να προλάβουν να φέρουν τα παιδιά, ενώ η γιαγιά θα πει, "είναι δυνατόν να μην το πάω το παιδί;" Και το λέει στο παιδί το οποίο δεν το πήγαινε όταν ήταν παιδί, αλλά πήγαινε στο εγγόνι. Για τους γονείς φαίνεται ότι η γιαγιά ήταν άδικη. Να ξέρετε ότι είναι ακριβώς αυτό που γίνεται με τον Χριστό. Είναι τόσο δίκαιος που φαίνεται άδικος. Είναι τόσο ανθρώπινος

που φαίνεται απάνθρωπος. Γιατί τον λέμε πολύ σκληρό, ενώ στην πραγματικότητα λέει μόνο την αλήθεια. Θα μου πείτε αφού είπαμε μόνο για το θέμα της αγάπης, η αλήθεια; Η αλήθεια όπως ξέρετε σχετίζεται βέβαια φυσιολογικά με την πίστη και τη νοημοσύνη και ότι η νοημοσύνη αναζητάει την αλήθεια και βέβαια η πίστη προέρχεται από την αλήθεια. Αλλά είναι εργαλείο ή μάλλον να το πούμε καλύτερα είναι στόχος. Το γνήσιο εργαλείο είναι η αγάπη. Αν έχετε έναν Δάσκαλο που σας αγαπάει θα μάθετε. Τώρα θα πείτε, μα τι σχέση έχει αφού εγώ θέλω έναν Δάσκαλο να μου διδάσκει. Μα ο Δάσκαλος διδάσκει πάντα. Το πρόβλημα είναι πόσο αντέχετε. Στην πραγματικότητα αντέχουμε ελάχιστα και γι' αυτό ο Δάσκαλος διδάσκει περιορισμένα γιατί ξέρει ότι δεν αντέχετε τη συνεχόμενη διδασκαλία, αλλά βέβαια θεωρείτε φυσιολογική τη συνεχόμενη αγάπη. Γιατί όταν έχετε κάποιο λέτε τώρα μου την είπε, λες στο τέλος ναι αλλά μ' αγαπάει. Μετά θα πρέπει να το πεις τρεις τέσσερις φορές ότι σ' αγαπάει, γιατί λες πάλι μου την είπε όμως ε; Είναι λογικό ότι ο Δάσκαλος σας τη λέει διότι μιλάει. Όμως αυτό που ξεχνάμε είναι η αγάπη. Η αγάπη με την πίστη και τη νοημοσύνη ξεχειλίζει. Μεταφέρεται. Πώς μεταφέρεται η αγάπη της πίστης και της νοημοσύνης. Μέσω ανθρωπιάς. Η αγάπη μας κάνει πιο ανθρώπινους. Θα μου πείτε τι μας νοιάζει, αφού είμαστε άνθρωποι. Δεν πάει έτσι γεννιόμαστε άτομα και γινόμαστε άνθρωποι. Θέλει πολύ δουλειά για να γίνεις άνθρωπος. Στην πραγματικότητα δεν θέλει τίποτα για να είσαι άτομο και θέλει έργο για να γίνεις άνθρωπος. Ανθρώπινος. Τώρα τι σημαίνει η λέξη άνθρωπος, παραδείγματος χάριν τώρα να είστε άνθρωποι είναι να μη σας ενοχλεί η φωνή του μικρού παιδιού. Είμαστε στην εκκλησία, δεν μας πειράζει. Εδώ ο παπάς κάνει ολόκληρη λειτουργία και φωνάζουν από παντού. Άρα το ξέρετε. Αν μπορούμε να έχουμε μια πίστη που μπορεί να μη εκνευρίζεται με τα παιδιά που συνεχώς μιλούν θέλει να πει ότι είναι ανθεκτική. Αυτό που έχει ενδιαφέρον επίσης, άμα το σκεφτείτε πόσο ασυμμετρική είναι η εκκλησία, είναι ότι εγώ έχω μικρόφωνο το μικρό δεν έχει μικρόφωνο και το ακούτε σαν να έχει μικρόφωνο. Πώς τα έχει κάνει η φύση ε. Να ξέρετε ότι είναι καλό γιατί πρέπει πάντοτε να ακούμε τους μικρούς όταν έχουν ανάγκη, ενώ τους μεγάλους δεν πρέπει να τους ακούμε και πάντα. Αλλά όταν τους βάζουμε μικρόφωνο βέβαια είναι και πιο δύσκολο. Σας τα λέω αυτά για ποιο λόγο; Μερικές φορές ξέρετε λένε δεν υπάρχει μία διαφορά μεταξύ συναισθήματος και νοημοσύνης; Είναι λάθος. Δεν υπάρχει νοημοσύνη χωρίς συναίσθημα. Και δεν υπάρχει συναίσθημα χωρίς νοημοσύνη. Γιατί ξέρετε κάτι; Δεν μπορείτε να αγαπήσετε κάποιον ή να πονέσετε για κάποιον αν δεν καταλαβαίνετε καθόλου τι έχει. Γιατί πολύ απλά δεν μπορείτε να εφαρμόσετε την ετυμολογική σας εμπάθεια. Δεν καταλαβαίνετε ότι υποφέρει. Αφού δεν καταλαβαίνετε, τότε γιατί να λυπηθείτε. Το άλλο που έχει σημασία είναι ότι όταν καταλάβετε ότι ο άλλος υποφέρει, δεν είναι ανάγκη να τον παρηγορείτε. Πρέπει να τον βοηθάτε. Μην είστε πολύ της ελεημοσύνης. Να είστε της αγάπης. Ή βέβαια είναι πιο δύσκολη η αγάπη, είναι μάλιστα παλούκι για μερικούς, γιατί η αγάπη θα θέλαμε, κοιτάζτε τη διαφορά έτσι για να σας το πω λίγο πιο φανταστικά, η ελεημοσύνη δίνει ένα κέρμα, δεν νομίζω να περιμένεις ρέστα, το λέω για τους άντρες που είναι κάποιας ηλικίας και έχουν πιο πολλά λεφτά, δίνετε ας πούμε δέκα ευρώ κι ο άλλος σας δίνει εννέα πίσω, φαντάζεσαι, ο ζητιάνος και λέει ευχαριστώ πολύ. Το φαντάζεστε; Δεν νομίζω. Άρα στην ελεημοσύνη δεν περιμένετε ρέστα. Ξέρετε γιατί; Γιατί δεν δίνετε τίποτα. Στην αγάπη δίνετε και λέτε καλά δεν θα μου πει ούτε ένα ευχαριστώ; Να ξέρετε ότι όταν περιμένετε κάτι απ' την αγάπη, είναι ότι δεν αγαπάτε. Στην πραγματικότητα αγαπάτε τον εαυτό σας, όχι τον άλλον. Η αγάπη περιμένει κάτι, αλλά όχι αντίδωρο. Είναι μόνο προσφορά. Μην την ταυτίζετε με την ελεημοσύνη, γιατί αυτή είναι επικίνδυνη. Έχει στόχο. Και συνήθως η ελεημοσύνη, ο στόχος που έχει είναι η απομάκρυνση. Άμα προσέξετε όταν δίνετε το κέρμα κάνετε ότι μπορείτε για να μην ακουμπήσετε τον άλλο. Μάλιστα επειδή το ξέρει, σας βάζει ένα ποτήρι. Τώρα το ερώτημα είναι αν δίνετε το κέρμα στο ποτήρι ή στον άνθρωπο. Θα δείτε ότι τελικά είναι στο ποτήρι. “Στην υγεία σου” λέμε. Η αγάπη δεν μπορεί να μπει στο ποτήρι. Ξεχειλίζει. Άρα έχει ένα πρόβλημα, γιατί είναι δύσκολο για τους ανθρώπους να δεχτούν την αγάπη. Ξέρετε όταν

κάποιος σας κάνει κάτι, σημαίνει ότι είστε αρκετά κοινωνικός, όχι το κοινωνικό φροντιστήριο, κανονικά θα έπρεπε να λέγεται ανθρώπινο φροντιστήριο αλλά τέλος πάντων ο μαθητής μου με παρακολουθεί μόνο δύο χρόνια, θα χρειαστεί μια εικοσαετία μέχρι να αλλάξετε ονομασία. Λέω λοιπόν ότι πόσο εύκολα δεχόμαστε την αγάπη ανιδιοτελή. Δε λέμε όλοι μας, εντάξει δεν μπορεί να με αγαπάει τόσο πολύ, κάτι κρύβει. Εντάξει όταν είναι ο παπάς, λέμε αφού είναι ο παπάς δεν κρύβει τίποτα ή πάντως κρύβει πολύ καλά, αλλά για έναν άνθρωπο που θα σας κάνει κάτι καλό, θα πεις, κάτι θα μου ζητήσει μετά. Φανταστείτε κάποιον που σας δίνει μόνο καλά πράγματα. Ε δεν μπορεί. Να ξέρετε ότι αυτός που αγαπάει μ' αυτό τον τρόπο, στην πραγματικότητα δεν μπορεί να σας αγαπήσει αλλιώς. Φανταστείτε να λέγατε ας πούμε στον Χριστό, αγάπα με, αλλά λίγο λιγότερο για να μην έχω καμία υποψία. Θέλω τώρα θα σας μιλήσω για τη Μαγδαληνή, η Απόστολος των Αποστόλων. Βλέπετε τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ της Μαγδαληνής, του Πέτρου και του Ιωάννη, είναι ότι η Μαγδαληνή πίστευε ό,τι και να γινόταν. Ο Ιωάννης πίστευε αν πίστευε ο Πέτρος και ο Πέτρος πίστευε αν φαινόταν ότι ήταν σωστό. Εκεί καταλαβαίνετε τώρα γιατί ο Χριστός χρησιμοποίησε πρώτα τη Μαγδαληνή, η οποία δεν προσπαθούσε να ψάξει από πού ξέφυγε, αν έμεινε, αν κρύβεται πίσω απ' τα ρούχα του, αλλά θεωρούσε ότι βέβαια είναι της Ανάστασης. Η γνήσια αγάπη μάς επιτρέπει να πιστέψουμε στην Ανάσταση. Όταν λέμε για γνήσια αγάπη βέβαια τη μειώνουμε την αγάπη. Ξέρετε όταν λέμε σε κάποιον σ' αγαπώ είναι εντάξει, όταν του λέτε σ' αγαπώ πολύ είναι λιγότερο από το σ' αγαπώ. Όταν τα μικρά παιδιά λένε στη γιαγιά, σ' αγαπώ πάρα πολύ, οι γιαγιάδες πάντοτε ανησυχούν. Ενώ το σ' αγαπώ σκέτο είναι γνήσιο. Φανταστείτε να μας έλεγε κάποιος, ο Χριστός μας αγαπήσε πάρα πολύ, πόσο πολύ; Πάρα πολύ. Θα λέγατε, όλους; Ενώ όταν λέμε, ο Χριστός μας αγαπά δεν μπαίνουμε σε μία διάκριση ποσοτική. Δεν υπάρχει ποσότητα στη νόηση, στην πίστη και στην αγάπη. Υπάρχει μόνο ποιότητα. Κι αυτή η ποιότητα είναι αυτή που μας αλλάζει. Μας πλάθει. Γινόμαστε άνθρωποι με την νοημοσύνη, γινόμαστε πιστοί με την πίστη και με τον συνδυασμό των δύο παράγουμε ένα έργο το οποίο είναι απίστευτο, είναι άθλος, διότι απλώς συνεχίζουμε το αρχικό έργο. Μία προσομοίωση η οποία είναι απλή, θυμάστε τι κάνουμε το Πάσχα με το κερί και το φως. Όταν είμαστε πολύ μικροί, θέλουμε ν' ανάψουμε το κερί μας. Όταν είμαστε πιο μεγάλοι ξέρουμε ότι πρέπει ν' ανάψουμε του άλλου. Θέλω να φανταστείτε αυτή την ιδέα. Φανταστείτε ότι κάποιος σας ανάβει το κερί και δεν υπάρχει κανένας άλλος για ν' ανάψετε κερί. Είναι εντάξει για σας; Δεν είναι. Θέλετε κι εσείς να δώσετε στον άλλον. Στην πραγματικότητα λοιπόν η πίστη μάς μαθαίνει να δίνουμε κι όχι να παίρνουμε. Αλλά τι μπορείς να δώσεις άμα δεν έχεις τίποτα; Άμα είσαι μόνο κερί χωρίς φως; Η πίστη μας επιτρέπει να προσφέρουμε. Η πίστη μαζί με τη νοημοσύνη είναι προσφορά. Προσφέρετε μαθήματα εθελοντικά. Άμα ήσουν κόπανος πώς θα το έκανες; Άμα δεν ήξερες τον τομέα; Ο εθελοντής πρέπει να λειτουργεί επαγγελματικά, είναι το παράδοξο. Εννοώ ο επαγγελματίας μπορεί κάπου κάπου να είναι και εθελοντής. Αυτός που προσφέρει, προσφέρει εξ ολοκλήρου. Όταν βλέπουμε τις περιπτώσεις που, εντός εισαγωγικών, αντιμετωπίζει ο Χριστός κι έχει πάντα προβλήματα με τους μαθητές, είναι αρκετά καλά παραδείγματα, εμένα μ' αρέσει όταν οι μαθητές προσπαθούν να κάνουν το ίδιο που κάνει ο Χριστός. Λένε, αφού κι εμείς κάνουμε τα ίδια, αλλά δεν έχει γιατρευτεί ακόμα. Μετά σου λένε, να φέρουμε το Χριστό, δεν γίνεται αυτή η δουλειά κι έχει πολύ πλάκα, το λέω με ανθρώπινο ύφος, μην το πάρετε στραβά, όταν αυτός δεν κάνει τίποτα, κι η άλλη τον ακουμπάει επάνω και λέει, ποια μ' ακούμπησε; Πάντως δεν ακούμπησε κανέναν Απόστολο. Προσπαθώ να σας πω το εξής, είναι εύκολο να είστε κοντά στο φως, είναι δύσκολο να είστε φωτεινοί. Αλλά μην ανησυχείτε. Θα είστε ίδιοι στο τέλος. Και να ξέρετε όταν είστε κοντά στο φως και δεν είστε μαζί, παράγετε σκιές. Κι ενώ πιστεύετε ότι βοηθάτε στο έργο, ενοχλείτε το έργο, γιατί ο άλλος βλέπει τη σκιά σας. Καλύτερα να είσαι καθρέφτης. Από την αρχή αποφασίζεις. Εγώ θα είμαι καθρέφτης, θα κάνω αντανάκλαση, δεν θα προσπαθήσω να βρω δικιά μου πηγή φωτός. Άμα μπορώ να δώσω όλα αυτά που μου έρχονται επειδή πιστεύω τότε παράγω το έργο. Αυτό

σημαίνει λοιπόν ότι δεν αρκεί μόνο να είστε κοντά στο φως. Πώς το κατανοήσεις αυτό. Πρέπει να μην είσαι κοντά και να είσαι μαζί, γιατί άμα δεν είσαι κοντά δεν κάνεις σκιά. Έχετε ποτέ σκεφτεί ότι το μαζί δεν παράγει σκιές; Ενώ το κοντά παράγει πολλές σκιές. Γιατί κατά βάθος είστε σε μία απόσταση, ενώ στην πραγματικότητα δεν υπάρχει απόσταση για την αγάπη, δεν υπάρχει περιορισμός. Όσοι ενοχλούνται από την απόσταση, δεν ενοχλούν την αγάπη. Όσοι από σας, για τις γυναίκες τώρα, ξέρετε όταν φεύγουν τα παιδιά σας και είναι φοιτητές, τους φτιάχνετε πίτες, επειδή πάνε στο Εξωτερικό, εννοώ Θεσσαλονίκη και λες πώς το ξέρεις ότι στη Θεσσαλονίκη δεν έχει πίτες; Έχει ενδιαφέρον γιατί και οι Θεσσαλονικείς πιστεύουν το ίδιο για την Αθήνα, ούτε στην Αθήνα έχει πίτες για αυτό τις στέλνουν. Όλα αυτά βέβαια είναι πάρα πολύ καλά, για το ταχυδρομείο. Ούτε στο ταχυδρομείο θα σου πουν, γιατί στέλνεις πίτες, αφού έχει πίτες εκεί. Εμένα να ξέρετε μ' αρέσει το ανθρώπινο της Ελλάδας. Μόνο στην Ελλάδα κάνουμε εξαιρέσεις. Να δώσω ένα παράδειγμα, όταν έγιναν μεγάλα μέτρα στα αεροδρόμια και με αρκετά αεροσκάφη σε κάποια φάση ήμουν στη Θεσσαλονίκη και βλέπω έναν κύριο να έχει τρίγωνα, πανοράματος. Εμάς μας έχουν βγάλει τα πράγματα όλοι, βλέπω τα τρίγωνα πανοράματος, λέω "καλά τα τρίγωνα πανοράματος"; "Τα τρίγωνα πανοράματος πήραν εξαίρεση". "Καλά που πήραν την εξαίρεση;" "Στην Ελλάδα". Έχει πλάκα όμως γιατί δεν μπορούμε να πάρουν καμία συσκευασία και βέβαια τρίγωνα πανοράματος, για όσους τα ξέρουν εκτός αν μας τ' αλλάξουν κι αυτά, έχουν ένα μέγεθος. Άμα ξέρετε τι μπορείτε να βάλετε σ' αυτό το μέγεθος, ο Θεός να φυλάει. Δεν λέω ότι τα τρίγωνα πανοράματος είναι και αρκετά. Άρα άμα το σκεφτείτε, το κάνουμε το ίδιο με το τσουρέκι, λες απίστευτο. Σ' ένα τσουρέκι και σ' ένα τρίγωνο πανοράματος, ο Έλληνας δεν κάνει τίποτα. Ενώ βέβαια σε μια κολόνα της ΔΕΗ, είναι ξένης μάρκας δεν παράγουμε κολώνες. Σας δίνω αυτό το παράδειγμα για να καταλάβετε πώς τα βλέπουμε εμείς. Ότι όταν βλέπετε αυτά τα πράγματα, σημαίνει ότι η ανθρωπιά είναι εξαίρεση. Η ανθρωπιά είναι να είσαι εξαιρετικός. Άμα το σκεφτείτε εξαιρετικός ποιος είναι, ο Άγιος. Είναι εξαίρεση, η οποία αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση. Κλείνω εδώ λέγοντας το εξής η πίστη και η νοημοσύνη μέσω της αγάπης είναι πώς μπορεί η εξαίρεση να είναι μοντέλο ζωής. Αυτά για σήμερα. Ευχαριστώ πολύ. Να είστε καλά.